

ESZTERGOMI UJSÁG

VEGYES TARTALMU HETILAP.

TÖBB ESZTERGOMI INTÉZET S A BARSÍ GAZDASÁGI EGYLET
HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik e lap minden héten egy-
szer; vasárnaponkint.
Szerkesztői szállás Buda-utczán
Taxner-féle ház az emeleten, hová a
kéziratok s előfizetési pénzek kül-
dendők.

KIADÓ, TULAJDONOS S FELELŐS
SZERKESZTŐ :

SÁNTHA IGNÁCZ.

4. SZ.

Előfizetési feltételek:
Félévre. 3 ft.— kr. o. é.
Negyedévre . . . 1 " 50 " " "
Egy hóra . . . — " 50 " " "
Egyes szám 15 kr. o. é.
Hirdetmények a legjutányosabb áron
vétetnek föl.

Bars megyei szőlőszet jelen állapota.

Ha nem volna gyakorlati igazság más szőlő termelő vidékekre és vonatkozható sorainkban, ne hajtson reánk senki. Mi azért nyultunk be mélyebben a gyakorlati élet belsejébe, hogy kimutassuk az éles, s szükséges határvonalat a nemes, s alsóbb rendű szőlőszet között, mely kettőt nem lehet egy kaptafára húzni. Mert ha tény az, hogy kizárólag bortermelésre utalt megyénkben a borfogyasztás a mivelt osztály, s köznép izléséhez képest kétféle; úgy szőlőszetünknek a szőlődülők, s talajminőség szerint megfelelő szőlőfajokkal kétféle: nemes s közönséges termelvény előállítására kell törekedni.

A mivelt osztály illatos, sima, kellemes bora számára a finom szőlőt csak déli expositióju, vagy ahhoz közeledő délkeleti s délnyugoti nyílt hegy, s halomoldalakon, s jó minőségű talajon nemesebb hazai szőlőfajokkal, s kellő mivellel lehet előállítani. Mindenki belátja, hogy e cél Maróttól Léva felé vonuló hegyláncz déli fekvésű oldalain hamarabb elérhető. Fajkürt zárt erdői vidékén, mely hasznosan legfőlebb korábban érő közönséges szőlőfajokkal népbornak való szőlőt termelhet.

Az alsóbb fokú, közönséges bor a nagy mérvű pálinkafogyasztás mellett is túlnyomóbb fogyasztóközönséggel bír azon arányban, mely létezik a borral élő köznép, s intelligentia száma, s mértékletessége között. E két egymástól eltérő borfogyasztás aránytalansága hátrányt nem szül szőlőszetünkre nézve, ha tekintetbe jön az, hogy déli expositióju hegy, s halomoldalokban sem bővelkedünk. Ebből az folyik, hogy a nemesebb szőlőgyümölcsöt a közönségeshez képest csak kis mérvben termelhetjük. Tehát beltermelésre utalt megyénk szőlőszete a szőlődülők, s belfogyasztás szerint túl-

nyomólag népbornak való szőlőtermelésre van hivatva.

Jelenleg úgy áll szőlőszetünk, hogy a népbornak való szőlőtermelése borjellemtörő fajzagyvalékkal még a nemesebb szőlőszetre hivatott területekre is kihat; s ha történt nem kevésbé jövedelmes nemes termelvény érdekében lépés, úgy látszik, hogy a fősúly a helyes dülők a hazai nemes szőlőfajokra nem fektettetett. Innét van, hogy ha a legkitünőbb évi szőlőtermések borát kivesszük, követelőbb keresletet kielégítő uagykészletű borokat megyénkben alig találhatni. Midőn egy ízben egy pest-bécsi vasutvonal mentében hozzánk közelebb fekvő fogadó bérnökét megyénk boraira figyelmeztettük volna, avval utasítottunk vissza, hogy egy némely bars megyei pinczében megfordult már de magasabb fogyasztásnak megfelelő borokra gyéren akadhatott.

A mivelt borfogyasztást nem ignoráló, de a nemes szőlőszetet megalapítani mégis vonakodó némely nagyobb szőlőbirtokosaink azzal akarnak a mivelt izlésnek remélt önhaszonnal megfelelni, hogy a közönséges szőlőfajokból nyert bort több éven át hordókban érleltetik. Ámbár kétségtelen, hogy a több éven át pinczében kezelt bor a hordókban utánérik, és sokat javul; a közönséges szőlőfajokból szűrt bor viszonylagos értékét a nemes fajkéhez képest a több évi pinczekezelés sem változtatja meg, s a közönséges bor az marad sok év után is a nemes szőlőfajokból nyert borhoz viszonyítva. Ezek alapján állítjuk, s ezen állításunkat alább számokkal is támogatni megkíséreljük, hogy a közönséges bor új korábani eladás által jobban értékesíthető, s pinczeiskolázást legfőlebb akkor érdemel, ha igen kitünő évi szőlőgyümölcsből való, vagy tüstént vevőre nem akad. Mert örökké igaz

marad az, hogy a nemes boroknál a szőlőszetnek a borászattal karöltve kell járni, s azoknak termelését kint, a helyes dűlő talaj, szőlőfaj, s mivelésnél kell kezdeni, nem a pinczében, ahol azt bevégezni illik. A közönséges, új korában s egy év alatt elfogyaszthatni szokott úgy nevezett népbor a borászati tudományt hosszú időre nem veszi igénybe, s azt megsem érdemli.

Tudunk esetekről, hogy nagyobb pinczéből az új korában 4 fton eladhatott bort 5 évi tartás után 7 fton sőt olcsóbban is még pedig kereslet hiánya végett kisebb részletekben kiadták. 1000 akót véve alapul a pinczében, s hordókban fekvő tőke, s az újbor kezdetleges értékének kamatait a bormennyiségnek kiforrás, lehuzás, s töltögetés általi apadását, s a pinczekezelő fizetését 5 évre felszámítva, — kimutatjuk a fentebbi eladásból eredett veszteségét. Nem lévén szokásunk ingatagteleknek felesigázott számokban keresni szilárd alapot, a pinczében fekvő tőkét csak 4000 osztr. ftra vesszük, ennek évi 6% kamatja 240 ft. Esik 1 akóra 1 évre 24 kr. 5 évre 1 osztr ft. 20 kr. A hordókban fekvő tőkét akónkint 2 ftra véve, ennek évi kamatja 12 kr. Esik 5 évre 1 akóra 60 kr. Az egy akó új bor kezdetleges értéke 4 ft. melynek évi kamatja 24 kr. Esik 5 évre 1 akóra 1 ft. 20 kr. Kiforrás általi apadásra akónkint 1 itczét, első lehuzás seprűjére 6 itczét 5 évi töltögetésre 3 itczét, összesen 10 itczét véve s iczójét a kezdetleges borérték szerint 5 krba számítva, ez tesz 50 krt. A pinczekezelő évi fizetését csak 240 ftrba számítva, esik egy akóra 24 kr. 5 évre 1 ft. 20 kr. A többszörös lehuzásokból származott borseprű pálinka-értékét a legelsőre következni kellett számos lehuzásokból eredő borapadás fedezésére hagytuk. E számokból kiderül, hogy az új korában 4 fton eladhatott 1 akó bor értékének 5 évi tartás után 4 új ft. 70 krral kell növekedni. A fentebb idézett 7 fton eladásnál tehát az 1 akó ó bor utáni veszteség kezdetleges értékéhez képest 1 ft. 70 kr. mely az alapul fölvetett 1000 akónál 1700 ftra rúg. Indokoljuk a kimutatott veszteséget, mely az által támad, hogy a megérlelés végett pinczekezelés alá vett közönséges bor a magasabb fogyasztásra, s ez által nagyobb értékre több év alatt sem képes megérni. A köznépi, közönséges koresmai fogyasztásra meg túl drágává népszerűtlenné válik. Egy szóval fogyasztó közönség nélkül marad. Az első rendű fogadós nem veszi meg, mert vendégeit vele ki nem elégíthetné. — A torokreszelő, s földhez verő újborhoz szokott olcsó közönségre támaszkodó koresmáros még inkább veszi az új termést.

Kivételbe esnek oly évek, midőn semmi vagy kevés szőlő terem, s az újbor hiánya végett ó borhoz kell nyúlni. Ilyenkor elfogy a silány ó bor is; de az ilyen évek ritkák s a napjainkban gyakran nyakunkon ülő adó executió miatt nehéz azokat bevárni.

Azért, ha haszonnal akarunk kijönni a borok

több évi pinczei iskoláztatásával, fogjunk iskolánkba tehetséges bornövendékeket, a kikből excellenciások válhatandnak, s kezdjük meg a nemes bortermelést ott, hol dukál, kint a szőlődűlőn, s végezzük bent a pinczében. A közönséges s éretlen termést pedig ne méltassuk hosszú pinczei gondozásra, hanem adjuk el ha lehet, még must korában, úgy legtöbb haszonra tesziünk szert; mert ha a 4 ft. kezdetleges értékű bor öt évi tartás után se bír legalább 8 osztr. ft. 70 krra növekedni, akónkint 1 osztr. ft. 70 kr. veszteséget okoz. Borászati veszteségek ellen fő mentő szerünk legyen a nemes szőlőszet.

(Folytatjuk.) Huszár György.

„A páva és a pacsirta.“

Zöld fűben jár a páva fel s alá,
Maga után a sok nézőt csalá.
Kevélyen néz szét s kurta szárnyait —
Földig eresztve, — rágja tollait.

Csóválja farkát teste fő disztét;
Mutatja ezzel megunt feszélyét.
Magasan hordja fejét a balga,
Kevély mint egy üresfejű aga.

A sok néző lám mégis követi; —
Mind irigye az, nincs ki megveti!
Szép tollait mindenki dicséri;
Koronáját sok magaszt kíséri.

A hiuság benne tükrét látja;
Azért a kaczer kedvesnek tartja. —
Ők is épp úgy diszt s fényt óhajtanak;
Bel-kincs-erénnyel mit sem gondolnak!

De néznétek meg csak rút lábait!
És ha hallanátok torz lármáit!
Vennétek csak öt társaságtokba!
Megtespednétek unalmatokba.

Ne kövessétek rögös utait!
Ne tanuljátok tulajdonait!
Hol zajos élet uralg s fényűzés:
Ott soha sincsen megelégülés.

Nézzétek csak ott a zöld vetésben:
Most egy kis madár szállt bele éppen
Nemsokára magasan fel lebeg,
És elmélázva bájos dalt rebeg.

Nincs cifra tolla s korona fején;
Szem csaló farka melyből jöné fény.
De ezt kipótolja szép dallama,
Kedvessé teszi zengő vigalma.

Mig a munkás lent izzadva arat;
Felette mesél kedves dallokat.
Búbánatnak nincs helye szívében;
Vigságot éleszt lények keblében.

Ha az utas künn pihen fáradtan:
Vigasztalja őt zengve legottan;
Elfelejteti nélkülözésit,
És megédesíti szenvedésit.

Aki bánatban magát kisírta:
Felderíti azt a kis pacsirta.
Könnyes szemeit fel felé tartja,
Szívének enyhét hévvel óhajta.

Gondokban is ha munkás az élet:
Boldogságot nyújt s édeni életet.
S ha szabadság jár ezzel karöltve:
Ugy lesz jó maggal a föld bevetve.

Lehóczky Vincze

TÁRCSA.

Felelet

az „Esztergomi Ujság“ f. é. 1-ső számában foglalt
s a „Pesti Napló“ 292-ik számában megjelent **esztergomi**
közlést czáfólo „Válasz“ra.

(Vége.)

Hallgatással mellőzve a casinóban „castok“
nem létezési részint doctrinár, részint a gyakorlati
élet által megczáfolt theoriát: megállunk azon §-ok-
nál, melyek a véghez ment „szavazásra“ vonat-
koznak.

„Mi tartotta vissza a tagokat a megjelenéstől
most és a korábbi években is?“ a válaszolók épen
ugy tudják mint mi. Ha mégis „több“ szavazó je-
lent meg mint előbbi években, ennek (nemtagadjuk)
a székhelyen lakó H. P. ur megyei elem népszerű
személyiségének tulajdonítható; de azt már tagad-
juk, hogy magának a megyei elemnek ugynevezett
független része (e zszóval élnek maguka bécsi la-
pok is egy általában) jelen lett volna, értjük habár
elősorolni nem akarjuk: a jelenleg ekéik mellett
hivataloskodó földkirtokosi osztálybelieket, kik
szinte tagjai a városi casinónak.

Őszinte elismerésünket kell kifejeznünk a vá-
laszolóknak, azon válaszukban igazán őszinte álli-
tásukért: „hogy a casinónak a *megyei tisztviselők*
közt számitott 33 tagja közül (csak!) kilencz távol
volt, egy pedig a kisebbséggel szavazott, tehát (is-
mét csak!) egy harmada felett nem disponált“. Eb-
ből saját szemeivel láthatja utólagosan is a jelen
nem volt olvasó: hogy miféle *titkos* szavazás az,
melyről oly pontos statistikai adatokkal bírhatnak
a válaszoló urak? Ajánljuk őket melegen az ille-
tőknek Schleswig-Holsteinba — hogy, ha jövő ta-
vaszkor az ily szép „suffrage-universel“-t szinte fo-
ganatosítani akarnák!

A következő szakasz stylareját, mely minket
„alacsony rágalom és kofasággal“ vádol, a válaszoló
„szerény“ férfiak bizonyára az angol durvább la-
pok valamelyikétől tanulták el, — mi kár, hogy
azok egyéb jó tulajdona nem ragad rájuk! — Hogy
„rágalmaztunk“ az is világos, hisz mert maguk a
válaszolók írják: „voltak ugyan a közgyűlést meg-
előzőtt napon pinczei mulatságok“ stb. Aztán hol

látták valaha a válaszolók, hogy nem a „kisebbség
hiveit“ kellene hasonló alkalmakkor felkeresni, ca-
pacitálni?

H. P. mostani igazgatónak általánosan becsült
személyiségét részünkről a válaszoló uraknál *előbb*
elismervén, nincs okunk ellenében a védelemre s
miután őt minden tekintetből sokkal loyalisabbnak
tartjuk, mintsem hogy ő maga el ne ismerné, misze-
rint politikai nézetek és elvekben ő sem csalhatatlan, s
velünk együtt egyszer másszor tévedhet: ugy elle-
nében valamely váddal fellépni nem szándékunk.
Az idő, a political elvek helyességinek ezen kérlel-
hetlen bírója: az ő jelenlegi nézetei felett is fog
előbb utóbb határozni. Adja hazánk nemtője, hogy
ne ő, hanem mi csalódjunk! . . . S ennyit a szóban
levő pont lényegére nézve.

Formáját, alakját illetőleg nem áll: hogy H.
P. ur azon „polgári elemhez tartozik, a melyhez
Leipolder és Frey urak“ azért, mert „szinte házbir-
fokos s a városban fekvő polgári birtoka van;“
mert ha még annyi polgári birtoka is volna neki:
ő volt érsekuralalmi főügyészségéről bizony nem
azért mondott le, hogy az esztergomi városi polgári
casinó vagy Schwarz ur lövöldjének igazgatójává
választassék, hanem természetesen azért: hogy Esz-
tergom *vármegye* első alispánjává legyen. De kell-e
egyéb tanúság arra, miként H. P. ur nem tartozik
a Leipolder és Freyféle polgári elemhez, s így a
szó szorosb értelmében nem is képviselheti azt, an-
nál: hogy őt (bizonyára az ő saját akarata ellenére)
a minap tartott megyei tisztiszéken az üdvözlő be-
szédekben folytonosan „*nemespani és gyöngyösha-
lászi H. P. első alispán urnak*“ neveztek?

Ha a polgári elem „nagyobb politikai érett-
séget tanusít“ nálunknál, kik „álnépszerűség haj-
hászata, vagy egyéb önző (!!!) czélekből“ ellenke-
zünk: ám legyen az ő polgári hite szerint! Régi
dolog, hogy *tömege* a népnek, s így a polgárságnak
is, nem érett meg eléggé a szabadságra. De azért
a jobbak (az *önzők*, kik a kisebbséggel tartanak, s
a többségtől a világ minden részén csak üldöztet-
nek!) nincsenek felmentve a keserű kötelességtől:
a lehetőségig felvilágosítani, hol mézes, hol nem
mézes madzagtól elvakult polgártársaikat.

Városunknak a casinói közgyűlés napjani

„abnormiságáról“ itt újra annál kevésbé akarunk vitázni, mivel a válaszoló urak valahára hosszú cikkekben a „Pesti Napló“ egyik sajtóhibáját „epekiömlés“ nélküli ötletre felhasználták, s más részben elismerték: hogy „a választás napján némelyek a falukra csendes vasárnapi *kéjkirándulást* tettek“. (T. i. december 18-án, egy nedves, hideg, typhosus levegőjű napon!)

Mielőtt feleletünket befejeznők, nehogy szándékos hallgatással vádoltassunk, átkell most térnünk a casinónk ügyébe, a válaszolók által cikkük folyamában nem egyszer kívánt „adatok“nak *kényszerített* elősorolására, noha részünkről őszintén szólva, minden dolog sigy casinónk „szellemi“ működése, virágzása, hasonlítlanul előbbvaló a szorosan „anyaginal“, s bár nincs is szándékunk, a válaszoló urak példáját követve: valamelyik „nagy tükrünk rájáának a füsttől tüzet veszve (lett) megvörösödésének“, vagy „függönyeink határozatlan színének“, vagy „pamlagaink szinehagyottságának“ hét országra szóló metamorphosisát megírni: még is a válaszoló több casinói tag előadásának ugynevezett „anyagi állapotára“ a következő *ellenadatok*at hozzuk fel — ugy a hiteles jegyzőkönyvek, mint számos élő bizonyságok után.

Igaz, hogy alakulásakor az egylet (a katonatisz urak betudásával) 227 taggal kezdte meg életét, mit különben *nem* is említettünk, mert oda kellett volna tennünk, hogy mindjárt 1858-ban 199-re (a fürdő fogadóban), s 186 $\frac{1}{2}$ -ben (a magyar királynál) 130-ig fogyott le a tagok száma, tetteleg pedig alig látogatta azt néhány ember, mert az egylet nem lévén képes szállásbérét is fizetni, a fogadónak az oly tényes vagy kényelmesnek kikürtölt helyiség egy részének visszaadásával róhatta le haszonbéri tartozását, s ugy szólván *egy* teremre szorult, melyben 1—2 tag esténként részint dideregve, részint bundában keservesen kártyázott vagy lapozott; s a helyiség 7 órakor már végkép üres lett. Így van e? — Az akkori titkár (B. A. ur) meg nem jelenése miatt gyakorta még választmányi ülések sem tartathattak. Így van e? — A fürdő-vendéglő nagyobb helyiségében tartattak ugyan több izben, a választmány tudta nélkül is, improvisált reuniók, járta a különben jeles, de többször szivességből *ingyen* játszott katonai zene mellett a *polka* stb., de közbe-közbe egy kis *csitipati* is megesett, az egyházi hatóság is fellépett stb. Így van e? — A szemünkre lobbantott különféle szerzeményekre nézve áll, hogy az *első* beruházást az egyletnek kellett megtennie, de azon előnye volt neki alakulásakor, hogy 12 pengő frtot fizettetett tagjaival (most 10 új ft.), hogy azon szép tükrök a „fürdő-vendéglőben“ az *uradalomé* (káptalané), a billiard pedig magáé a fogadósé voltak! Így van e? — A „m. királynál“ pedig az üres terembe a boldogult Eggenhoffer polgár Bécsből hozott hitelbe tekeasztalt, s részletenként kaphatta csak vissza pénzét.

Így van e? — A könyvtár akkori állapotára elég legyen megjegyezni, hogy jóformán nem is tudatik: birt-e és mit az egylet? miután az akkori, ráczpappá vált könyvtárnok (Margo) rendes könyvrajstromot nem vezetett s így, ha voltak is, a könyvek nagyrésze elveszett; a meglevő „költséges“ atlaszt pedig szinte nevezett Eggenhoffer polgár ajándékozta az egyletnek! Így van-e? *)

És ily különféle leverő körülmények közt, midőn már a casinónak nevét is feledni kezdték a lakosok, erélyesen felkarolta annak ügyét Reviczky Pál, egykori országgyűlési (megyei) követ vezérlete alatt, néhány lelkesebb városi polgár, kik annak mindenek felett polgárius szinezetet adni óhajtottak, s kik közül Ács polgártársunk egy maga 80 részvényes tagot szerzett. Első lépésök volt: a casinót a *korcsmákból* az ujon épült díszes takarékpénztári épületbe áttétni, s annak R. P. önkéntes és hálás elismerésre méltó elnökségéről leköszönése után polgárigazgatót adni a népszerű M. J. személyében. Hogy mind a két számítás helyes volt, az mutatja: miszerint a fentemlített végosztlásnak indult tagok száma rövid egy év alatt *harmadfél százra* szaporodott, s a lefolyt év végén 267 volt! (Tehát „Pesti Napló“i tudósításunkban kevesebbre tettük.) Volt-e tehát okunk vagy nem mondani: miszerint casinónk soha virágzóbb, azaz *látogatottabb* (mert nem „tulipánokat“ értettünk a falakon!) állapokban nem volt, mint az utolsó 3 évi igazgatás alatt?

Hogy az utolsó igazgatás oly nagy *dérangement* után nem teremthetett mindjárt új tekeasztalt, új pamlagokat, tükröket és függönyöket stb., igen természetes már azért is, mert a régi helyiségeknél drágább szállást — az egyletitteni fennállásának postulatumát — kellett fizetnie, ehhez nem állt hatalmában az *országszerte* uralkodó részvény befizetési hanyagságon rögtön vagy önrendelkezéséből segíteni, s ezt annál kevésbbé: mert a válaszoló urak által szemrehányáskép felhozott 600 ftnyi kintlevőség *nem* „vész el“, hanem csak a lefolyt december végével volt válandó hátramaradás. És ezen 600 ftbau a „megyei elem“ jóval bővebben van képviselve a polgárinál. Az igazi hátramaradás csak 250 ft., melyben *régi, beszédhetlen* tételek is vannak. — Az utolsó igazgatóság, a számadások szerint, átvett 352 ft. restantiát is, s kifizetett szinte *régi időbeli* 131 ft. 28 krt. 1863-ban és 1864-ben is behuzatta urja a billiárdot, könyvekért fizetett Ráth Mór-nak 202 ftot, ujságokra 268 ftot, javította a pamlagokat, vett egészen új székeket, könyvszekrényt s több effélért.

A lapok és könyvek számát és minőségét mindig a közgyűlés szokta meghatározni, s az utolsó igazgatóság különben sem tehet róla, hogy az új

*) Utólagosan értesültünk, hogy egyik polgártársunk e részbeni közleménye téves volt: a nevezett ur t. i. nem ezen több földabroszból álló atlaszt, hanem más, szinte értékes egyes (de szinte elveszett) mappákat ajándékozott az egyletnek.

kor szellemi izlése nálunk is inkább kedveli az újabb európai mivelt „regény-irodalmat“, kiváltkép a hazait, s hogy a régi igazgatóság alatt szerzett *német Conversations-Lexicon*t a casinóban senki igénybe nem veszi! Ha Széchenyi szobrára 50 fto adományozott a közös pénzből a régi casinó: szép volt tőle; de mégsebb az újtól, az ocsárlottól, hogy Deák képét *saját zsebéből* 70 ftert megrendelte stb. — Ime tehát, a válaszoló urak azon felkiáltására: „hol vannak hát az adatok?“ azt feleljük: *ime, itt vannak az adatok!*

Ezekután befejezésül még csak néhány szót. Már a válaszoló urak cikkének elején tudtuk, hogy ráfogunk bukkanni valahol, az ők, alakilag leg-erősebbnek látszó ellenvetésükre, mi csakugyan úgy lőn, habár végére is maradt az, bizonyára azért mert „végén csattan az ostor!“ A csattanós indok ellenünkben t. i. ez: tény miként a megyei egyének minden szavazatukban győztesek voltak, és mégis a 12 tagu casinói választmányban csak ketten vagy hárman (*hatan!*) nem tartoznak a polgári elemhez, aligazgató polgár lett, titkár, könyvtárnok, pénztárnok, a régiek maradtak.“ Erre ez a feleletünk. — Tény hogy a polgári elem semmiféle conferentiát nem tartott, tény hogy a megyei elem folytonosan tartott; tény hogy az utóbbi, az általa *eleve* kitűzött egyénekre szavazott (természetesen olyan polgárookra is, kiket kivált az első évben, ez által megnyerni vélt) és tény, hogy a polgári (vagy független) párt annyira össze-vissza szavazott: hogy majdnem mindenki más-más ismerősére voksolt, s így legnagyobb részben ezen párt szavazatai vagy megsemmisültek, vagy pedig csak a megyei elem kitűzöttjeit segíték győzelemre! (És azért ismertük el „Pesti Napló“i cikkünkben: a megyei elemnek a polgárinál: politikai életrealóságát) — A polgári elemből *aligazgató*, „választása“ pedig, hiszszük hogy nem szándékosan, de félig-meddig satyrájává lőn a választási aequitásnak, miután köztudomásra van, hogy az új aligazgató tetőtől talpig derék és mivelt polgárja a városnak, de bizonyos sajnálatos (nem erkölcsi s így nem szégyenítő) ok miatt, a legjobb akarat mellett sem képviselheti az igazgatásban polgártársait.¹⁾ — A *pénztárnok* nem fogadta el megválasztását, a *könyvtárnoknál* pedig nem is lehetett volna más, csak félig is hozzá alkalmas egyént találni. — Végre a *titkárt* illetőleg szinte az a nézetünk mint részben az aligazgatóra nézve: hogy azért választattak meg a megyei elem részéről is, miszerint ez által szakadás idéztessék elő az illető tagtársak között kik az efféle kortesi sceneriákhoz nincsenek hozzá szokva, mig mi — mi tagadás benne — bukva nem bukva, szembeszállunk velök mindaddig: mig ezt jogunk és igazságunk érzetében tenni, lelkiismeret-

tünk sugalma, hazánk jövője, városunk és megyénk szeretete, de nézetünk szerint még a magyar Sion¹⁾ dicsősége is tőlünk igényleni fogja — a fennálló provisorium közegei pedig kivinnünk engedik!

Ismét többen.

Városunk mozgalmái.

— *Ö Főmagassága* a bretigni sz. Barthalomeus városban — Helvétiaiban — épülőndő kath. templomra 20 aranyat méltóztatott adományozni.

— *Reményi Ede* hangversenye mint mult számunkban jeleztük, mult vasárnap diszes és nagyszámu közönség előtt — ment véghez. Hangversenyének műsor-zatával már előbből kedveskedtünk, azt tehát ismételni feleslegesnek látszik. Annak azonban, — szerény nézetünk szerinti — fény oldalait kiemelni kötelességünknek tartjuk ugyan, de valjon nem ülnék-e vele fel, azt háta-zottan nem mondhatjuk, és azért bele sem bocsájt-kozzunk. Mert mi tagadás benne: *Reményi Ede* villám-gyors ábrándjainak netovábbjai annyira elbájolának, hogy azokat híven leírunk csak akkor lehetne, ha több szellemi és művészeti képességgel dicsekedhetnénk. De itt el kell ismernünk: hogy valamint egyetlen egy nyomós szó, egy merész kifejezés, egy parancsoló pillanat sokszor hatalmas befolyással bír a halandóra, úgy *Reményi Ede*, — ki bájos középponttá tette magát közöttünk — kezének delej-szerű gyorsasága, az életnélküli hangszerből elővarázsolt bűvész hangjai, és a láthatlan szellemitkos működése által annyira elbűvölteténk; hogy e világhírű művészt méltóan megdicsérni képe-seknek nem érezzük magunkat. Es azért csak azzal fejezzük be sorainkat, hogy ott láthatni hallhatni és bírálhatni jól, hol a szem igazságos lehet, a hang és fény nem kábitó. — Sz.

— *Reményi Ede* kitünő művész hazánkfia tanítványaival Plotényi Nándorral folyó hó 16-a este kisfaludi Liphay Antal püspök és volt septemvir ő méltóságát, (ki gyöngélkedő egészségél fogva a hangversenybe meg nem jelenhetett) mulattatá varázshedűjének élvezetes játékával. Másnap pedig ő méltósága által több előbbke-lők és az ő kedviért adott ebédnél vőn részt, amikor is a művészet hő pártolója, a vendégszerető házi ur által — művészi érdemeinek hü tolmácsolásával — fel-köszönttetvén, egy ezüst-füdelű disz-pohárral ajándékoz-tatott meg. Másnap vasuton távozott tőlünk édes anyja ölelő karjai közé Pestre; honnét ma Székesfehérvárra menend, ott is hangversenyt adandó; ezután pedig né-hány napi időzés után — talán Lisztel együtt fog jövő májushóban művészi körutjából hazánkba visszatérni. A nemzet geniusza kísérje a jeles művészt, és szerencsé-sen hozza vissza édes hazánkba. — Szerk.

— *Farsang*: A casinói egylet által saját helyisé-gében f. hó 18-án adatott az első *reunio*, melyre eddig-elé a legkisebb számu közönség szokott megjelenni; (mult évben volt ugyan férfi in abundantia, de nő csu-pán 5) diszesen sikerült, különös dicséretet érdemel a női koszoru, hogy az egylet felhívása folytán egyszerű és azért mégis elegans izlésű bál öltönyben jelent meg. E vidor és fesztelen mulatság egész reggelig tartott.

— *Egy mulatság éri a másikat* városunkban. Mult számunkban jeleztük az elsőt, a diszesen sikerült cs. k. tiszti „zártkörű“ táncvigalmat. Folyó hó 18-án mint fentebb említők; tartatott meg a casinói igen jól sike-

¹⁾ Megvagyunk győződve, hogy a magyar Sion, az ily apos-toloknak — a dicsőséget érdeklő — közreműködését soha igénybe nem veendi. Szerk.

¹⁾ Mint tetőtől talpig derék és mivelt polgár felől feltesz-zük, hogyha az igazgatásra képtelen lenne, azzá ő —oly tulnyomó többséggel— megnem választatott, de elsem is fogadta volna. Ezen illoyalis észrevétel tehát, rosszaló ellenészrevétel nélkül nem hagy-hatjuk. Szerk.

rült első „reuniónk“. Folyó hó 19-én pedig szerencsések voltunk részt vehetni, az izlésben fölül nem multható ő méltósága gr. Forgách Ágoston püspök és főispáni helytartó ur által adott elegans lakomán, mely kezdetét vette esti 6 órakor a helybeli ujmagyar banda közreműködése melletti tánczvizsgálommal, és tartott 8 óráig. Nyolcz óra után vette kezdetét a dús, és mindenben bőséges mintegy 100 személyre adott estebéd, melyet a legfényesebb terítékű asztalnál helyet foglalt, s szeméinket kápráztató szép női koszoru díszíté, míg a többi asztaloknál — a megyei, városi és az alezredes ur ő méltóságával megjelent katonai, az érseki valamint káptalan uradalmi derült kedélyű fiatal képviselőkön kívül az egyházi személyek közül néhányan — foglaltak helyet. Fölényes volt azon vendégszeretet és bizalom teljes leereszkedés, melyet ez alkalommal — különben az ügyek vezetésénél oly komoly — háziurunk tanusítani méltóztatott, meleg szavaival lelkesítvén mindenkit az estélynek — ildomos — élvezetére, de nem is siker nélkül, mert részint ő méltóságának a háziurnak meleg szavai, részint a szép női koszoru vidorsága, annyira hatottak a fiataljaink forró kedélyére, hogy még a közbenjött kosarazások is meg-tussoltattak. Míg más részről, a nem tánczos férfikörnek társalgását — a főispáni helytartó ur testvére, a sokat utazott gr. Forgách Sándor ur ő méltósága fűszerezé — az ő kedélyes és tapasztalatteljes — beszélgetésével. Végre úgy mint minden a mi jó és élvezetes végletig nem tarthat, úgy az élvezetes estélynek fél 12-kor vége lön. Egy pár perc mulva csak a szétoszlott vendégek sok fogatainak, és a monopoliumot nagy mérvben gyakorló bérkocsik zöre-jének viszhangja hallatszott a városban. Azért mégis édes emlékezetünkben maradt mélyen tisztelt háziurunknak és testvéreinek gr. Forgách Sándor ur öméltóságainak — különben úgy is lehangozt — kedélyünkre kedvesen hatott előzékeny s leereszkedő vendégszerető fogadtatásuk. És azért, minden hizelgés nélkül mondjuk: „Hogy ha bár az idő szülőanyja a feledésnek“ ez ünnepeles estélyt, mely ő méltóságának a házi urunk igaz szívűségének valódi kifejezése volt, nem oly könnyen feledjük. -- Szerk.

— *Habár többször tettünk már említést a járdáink érdekében*, azért felhívva érezzük magunkat ismét ezen kérdést intézni: Miért nincsen ifj. Heischmann és Wallfisch házak között — kispiacon — járda? Mint tudjuk az illető háztulajdonos módos kereskedő, az tehát a háza előtti járdát minden megerőltetés nélkül megcsinálathatná. Mi azt hisszük, hogy valamint a belvárosban létező járdák elkészítése nem a háztulajdonosok kedvétől függött csupán, — mért akkor aligha lennének oly rendezett járdáink — hanem ez az egykori hatóság erélyes föllépésének köszönhető inkább, nem tartjuk azért feleslegesnek, tiszteletteljesen felkérni az illető hatóságot, miszerint lenne szives a kérdéses háztulajdonost ebbeli polgári kötelességének teljesítésére — mi minden esetre a város ékességére szolgáló — komolyan, nem csak figyelmeztetni de kötelezni is egyszersmint.

— *Typhus*. E hagymáz-járvány annyira elrémité már az embereket, hogy a t. cz. közönség megnyugta-

tására — biztos kútforrás után indulva — kötelességünknek tartjuk köztudomásra juttatni: miszerint e járványtól már épen nincs mit rettegünk, mert alig halt meg; ezen hagymázban városunkban eddigelé néhány beteg, a halandóság sem haladta túl e hónapban szokottat, sőt mi több 3 nap óta annyira enyhült e veszélyes kör, hogy az mintegy megszüntettnék tekintendő. Sz.

— *Polgári ifjúság bálja*. Lapunk bezárásánál jutott tudomásunkra, hogy a helybeli polgári ifjúság azon szerint szándékozik jövő héten egy „Polgári tánczvizgalm“ czim alatti mulatságot rendezni, azon reményben, hogy ez is jól sikerülend. — Kivánjuk! Sz.

Meghívás.

Az esztergomi *takarékpénztár* f. é. febr. 7-én d. e. 9 órakor saját helyiségében tartandó rendes évi *közygyűlésére* a t. cz. részvényeseket tisztelettel meghívja

a **takarékpénztár**
igazgatósága.

Felhívás. ¹⁾

Az esztergomi kisdedovodai választmány elhatározván, miszerint ezen szellemileg szépen virágzó nemes intézetünk anyagi állapotának gyarapítására, egy tánczvizgalm rendeztessék, örömmel siet alulirt bizottmány, a nagyérdemű közönség tudomására hozni: miszerint a fennebbi szent czélra rendezendő tánczvizgalm jövő február hó 14-én fog Esztergomban a „Fürdő“ vendéglő teremében megtartatni. Melyre mindenki, ki a kisdedovoda magasztos rendeltetését szíven hordja, tisztelettel meghívatik.

Beléptijegyek személyenkint 1 ft. o. é. Szerezhetők:

Ács Flóris, Kollár Mihály, Szerencsés Mihály, Wallfisch Vilmós, Trenker Ferencz, vizivárosi Gantner Ferencz-féle kereskedésében, Rudolf Mihály, Ékesy Ede, Popper Fülöp és Braunsteiner uraknál és estve a pénztárnál.

Hogy pedig a tánczvizgalmból bejövő jövedelem emeltessék, jónak látta a választmány a költségek fedezésére egyes nagylelkű honpolgárok adakozó készségéhez fordulni, és e czélra 5 ftos segély-részvényeket alapítani, melyek egyrészben már megis ajánlvák.

E téren is tehát kegyes pártolást kér
Esztergom, jan. 18. 1865.

A bálrendező bizottmány.

Felhívás.

A t. cz. kisdedovodai részvényesek felkéretnek a második évi fizetés teljesítésére.

Ács Flóris

egyleti pénztárnok.

¹⁾ Hogy mennyire szíven fekszik a kisdedovodai választmány-nak, ezen szellemi legszebb, és az emberiségre oly üdvösen és jótékonyan ható — egyletnek jövője, kiténik e sorokból is, reméljük, hogy e szent czél mellett egész lelkesedéssel küzdő hazánkfiat és e magasztos egyletet a városunk, és pedig úgy szellemileg mint anyagilag egyiránt pártolni és fölségelni ezentul is szives leend.

Irodalmi figyelő.

Beküldetett szerkesztőségünkhöz az „Ifjuság Lapja“ első száma, tartalma: „Szaniszló Ferencz nagyvárad latin szertartású püspök“ életrajza, arcképével. — „A Huszár“. Költemény, Szöllösy Ninától. „Veszprém városnak rajza.“ — „Arsakomás.“ történelmi elbeszélés az öskorból, írta: Bocskay — Papp Lajos. — „Ujévre egy fiu az anyának“. Költemény Szepesi Imre kegyesrendi áldozártól. — „Nagy Lajos leányai.“ — „A szivtelen atya s a jó testvérek“. A t. cz. gyűjtők s előfizetők névsora.

Megjelenik e lap minden hónap 10, 20, és 30-ik napján. Előfizetési díj egy évre 5 ft. félévre 2 ft. 50 kr. negyedévre 1 ft. 30 kr. Előfizethetni Emich Gusztáv urnál. Barátok tere 7-ik szám. Laptulajdonos Szabó Richard. Felelős szerkesztő Remellay Gusztáv szépirodalmi képzettségéről ismeretes irodalmár, ki azon szerencsében részesült, hogy Ő Eminenciája herczeg bibernok primás, a lapját saját magas személye, a pesti n.-szombati s pécsi mesterképezdek számára megrendelni méltóztatott, továbbá a veszprémi püspök ő excellenciája saját személye s az ottani apácza zárda részére járhatja a lapot, s azt kegy. rend. Provinciális is ajánlólag küldte el minden igazgatónak. Noha e lapnak

eddig kevés előfizetője volt, Remellay mégis száz falusi szegény iskolának fog 3 hónapon át ingyen küldeni, és azt teendi tovább is ha a lapnak 600 előfizetője (valóban szerény feltétel) lesz.

A mutatóvány számból ítélve azt hisszük, hogy e csinos képes lap szép jövőnek fog örüvendeni. Ohajtjuk is hogy ezen igen életre való lapnak nagy előfizető közönsége legyen.

— Megjelent a szerkesztőségünkhöz is beküldött „Demokrit“ című lap. Híven előtűkröztvén e német szépirodalmi lap a tudomány, irodalom és művészet mozzanatait, valamint a világtörténelmi ismereteket Szerkesztője Lichenheim Farkas. Megjelen Bécsben a házhoz hordva, valamint a vidékre küldve egész évre 4 ft. 30 kr. félévre 2 ft. 40 kr. negyedévre 1 ft. 20 kr. Különben egy évre 4 ft. félévre 2 ft. negyedévre 1 ft. egyes szám 12 kr-ával. Szerkesztője és kiadó hivatala: Bécs. „Bürgerspital 5. Hof 10. Stiege“ hová minden irományok és rendelések küldendők. Ajánljuk e szellemi kellékekkel ellátott lapot a n. é. közönség szives részvételére és anyagi pártfogására.

Szerkesztő.

ESZTERGOMI ÉRTESÍTŐ.

Hatóságilag bejegyzett G a b o n a á r a k jan. 21-kén.		Póstajárás.	Vasuti vonatok járása.	Közzintézetek.
Bécsi mérő szerint	Leg alant ar. o. é.	Leg magasb ar. o. é.		
Buza	2.50	2.80	I. Indulás.	
Kétszeres	1.90	—	Nánára: reg. 10 ³ / ₄ óra.	Pest felé.
Rozs	1.70	—	U. oda d. u. 1 ¹ / ₂ "	Nánáról indul:
Árpa	1.30	1.40	U. oda estve 6 "	naponként délután 2 óra 28 p
Zab	1.10	—	Dorogra: estve 6 "	" reggel 3 " 5 "
Kukoricza	1.10	1.20		Hétfőn és pénteken külön gyors- vonat estve 7 óra 35 perc.
Marhaus fontja 18 kr.			II. Érkezés.	Bécs felé.
Lotteria huzás.			Nánáról reg. . 6 ¹ / ₂ óra	Nánáról ind. d. e. 3 ³ / ₁₂ ó.
Buda, január 11-én.			U. onnan d. u. 1 ¹ / ₄ "	" " estve 3 ³ / ₁₂ "
18. 48. 36. 89. 15.			U. onnan d. u. 3 ³ / ₄ "	Kedden és Szombaton a gyors- vonat reggel 9 óra 25 perc.
Bécs, január 18-án.			Dorogról: reg. 7 "	Érkezés mindkét esetben nehányperczcel előbb történik.
5. 51. 14. 61. 55.			NB. A Nánarai póstajár- rat összekötésben van a	Esztergomból Nánáig
Bécsi pénzbörze (jan. 21-kén).			Bécs-pesti vasuti vonatok- (omnibuszokon) történik; álló- kal, valamint a beszte- mási helyük a „fürdő“-fogadó- ezei naponként járó utaso- ban van, s egy személy vitel- kat felvívő póstakocsikkal. bére odaig vagy vissza 30 kr.	közlekedés társas kocsikon (omnibuszokon) történik; álló- kal, valamint a beszte- mási helyük a „fürdő“-fogadó- ezei naponként járó utaso- ban van, s egy személy vitel- kat felvívő póstakocsikkal. bére odaig vagy vissza 30 kr.
Cs. arany	5. 54.			
Ezüst	116. —			

Hirdetések.

ÁRVERÉSI HIRDETÉS.

Istenben boldogult méltóságos Tóth Imre püspök s esztergomi olvasó-kanonok ingóságai f. é. január hó 23-án s következő napjaiban készpénzfizetés mellett árverés útján fognak eladatni, és pedig f. január 23-ikán az aranyékszerek, ezüst neműek, butorok, lovak, hintók a boldogultnak kanonoki bázában; f. január hó 24-én a borok az Esztergom sz.-Tamási káptalani pinczében délelőtt, a kir. városi kenderesi pinczében délután; f. január hó 25-én sz. ölfá a kir. városi városmajor melletti kertben, a széna és szalma a kir. városi szűrés kertben. Az árverés reggel 9, délután 1¹/₃ órakor kezdetik. Esztergom január hó 11. 1865.

A végrendelet végrehajtója

Hirdetmény.

Daubitz R. F.-féle **NÖVÉNY-LIKÖR** készítetik egyedül Daubitz R. F. gyógyszerésznél Berlinben. Az alább szakavatott és vizsgálat és orvosi bizonyítványok, ugy sok ezer — e likört használó egyén tapasztalata által megpróbált s valóságosan — minden, az emésztetlenségéből származó bajok és nyavalyákat megelőző és elhárító **oszlató-ital**. Főraktára az egész osztrák cs. birodalom részére van **Bécsben**. **Esztergomban** a valódi minőségben kizárólag csak

EINCZINGER JÁNOS

fűszerkereskedésében kapható.

ORVOSI BIZONYÍTVÁNYOK.

Én Daubitz R. F. likörjét (Berlinből) mint kitünő segítő szert használtam az alhasi idegrendszer rekedéseimnél és ennek következtében a bélszatornában beálló lassuságnál és székrekedésnél, időszerű májbetegségnél, felpuffadásnál és arany-érbajoknál, mely a vértolulások következménye. Lipcse, 1862. augusztus 10-én. (P. H.)

Dr. Schlesinger, gyak. orvos Lipcsében.

Több ízben volt alkalmam a Daubitz-féle likör hatását különféle betegségekben megfigyelni, s **gyenge emésztésnél, arany-érnél, és mellék-betegségeinél mint enyhítő szert ajánlhatom**, s ezennel a szenvedő emberiség javára nyilvánosan közzé teszem. Biesenthal, 1863. máj. 13-án. (P. H.) Dr. Klockmann, orvos.

A Daubitz-féle likört, mely leginkább növényekből készült, s részint erősítőleg, részint gyenge székkal segít, **sokszor használtam betegknél, s gyenge emésztésnél, étvágy hiány, hányási hajlam, de különösen székrekedés és aranyérnél, és ennek különféle alakzatainál — mint kitünő rendszeres enyhítő szert ajánlhatom**. Treptowar, 1863. okt. 20.

(P. H.) Dr. Wilke, gyak. orvos és seb orvos.

A Daubitz-féle likör feltalálóját és készítőjét, itteni gyógyszerész Daubitz R. F. urat személyesen ismerem. Emleget s jól ízű likör hatásáról — **mely csak gyógyerejű, s az emberi testnek hasznos anyagokból van készítve — meggyőződtem; okos használat mellett annyit segít, mint amennyit ígér, s talán többet is, mint ígértetett**. Berlin, 1862. júliusban.

(P. H.) Dr. Steinau J. H.

gyak. orvos, azelőtt orvos a londoni német kórházban, kir. nagybritt ezr. orvos.

A szenvedők nevében kérem, szíveskedjenek a liköröm által történt eredményeket velem közlőni.

Vendéglő megnyitás.

Alulírt azon kegyes részvért, melyet előbbeni helyiségében 8 éven át szerencsés volt tapasztalni — legmélyebb köszönetet mondván, tisztelettel tudatja a n. é. közönséggel, hogy ő a bérbe vett

„FÜRDŐ VENDÉGLŐT“

már megnyitván, ajánlja az ujonan felszerelt jó tekeasztalokkal, ugy bel- mint külföldi olvasottabb hirlapokkal bőven ellátott **kávéházát**, nemkülönben **vendéglőjét**, melyben mindenkor a legválogatottabb izletes ételek és italok kaphatók.

És miután ezen kényelmes vendéglő a t. cz. utazó közönség előtt ugy is eléggé ismeretes, azt nincs szükség jobban ajánlani, azt azonban bátor még kinyilatkoztatni: hogy mindent elfog követni, hogy pontos és előzékeny szolgálat által, ezen vendéglőnek tartós hírnevét megtarthassa, és azért kéri ezen új helyiséget kegyes látogatásokkal is szerencsésíteni. Kelt, Esztergomban január 10-én 1865.

legalázatosabb szolgáljuk

Schleifer Mátyás

bérlő.

ÉKESY EDE

Muzsikféle házban kispiacon

ajánlja a nagyérdemű közönségnek a legújabb izlésű báli **legyezőit**, jőféle dupla varott fehér bőr báli **keztüit** (1 Paar 75 kr.) magyarországi divatos ezüst himzéssel ellátott **nyakkendőit** — nagy választásban jeles munkájú rakott **hegedűk, pikulák, flo-ták, tilinkok, clarinetok, quitárok** és hozzá tartozó jőféle **hurokkal** mindenkor legjutányosabban kedveskedik.

Továbbá ajánlja raktárát a mostani leszállított árba **Petro-leum függő és álló lámpáit** nagy választásban, egyszersmint **szoba tükrök reggeli öltöző tükrök** legújabbakkal szolgál, **komáromi pipaszárákkal** és jőféle **selmeozi pipákkal** mindenkor szép választásban.

A tajt tárgyak valódiságáért kezeskedik.

Egy gyakornokot is szükségelvén az alulírt, — ennek válalkozása esetében tehát az illető magát minél előbb nálam jelentse.

Ékesy Ede.

Hirdetmény.

Kávéház és Szálloda

megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a mult évi Silvester estéjén az esztergomi sz. kir. városban a budautczai saját házamban, közel a takaréktárhoz e czim alatt „Wayand szálloda“ vendéglőt és kávéházat nyitottam. Miután kávéházamat jó tekeasztalokkal, a legolvasottabb hirlapokkal fölszereltem, vendéglőmet a legválogatottab izletes ételekkel és legjobb borokkal, a legpontosabb kiszolgálattal ellátam és vendégeimnek számára csinosan bútorozott vendég-szobákat, kocsiszíneket, és kellő nagyságu istállókat építettem volna, most azon kellemes helyzetben vagyok, hogy mindazokkal bár mikor egész készséggel szolgálhatok. Miért is a tisztelt közönség számos látogatását kérve vagyok alázatos szolgáljuk

Wayand János, vendéglő tulajdonos.

Alulírt az idei farsangra ajánlja legdiszesebb **tánczvizalmi és Mirthus koszorukat**. Necz, és disz tejkötoket. Továbbá: **sima és virágos Moll**, és mindenféle **Tarlatán ruhakelméket**. Finom **Angle**, csipke és himzett tárgyakat, legfinomabb **keztüket**. Azon szerint ajánlja Moll es csipke **függőnyeit** Czérna, batiszt moll és vászon **zsebkendőket**, Férfi ingeket gallércákat, **nyakkendőket** 4 legjobb nemű kötő és necz **cezernát**, minden színű selyem **szalagokat** végtére mindenféle fehér és rövid árukat.

Kelt Esztergom decz. 29. 1864.

Fränkl Mór

Széchenyi-téren, takaréktári épületben.

A vidéki megrendelések pontosan fog-nak teljesíteni. (3-6)